

Izložbene aktivnosti Državnog arhiva u Zagrebu

Živana Heđbeli

Državni arhiv u Zagrebu proslavio je Međunarodni dan arhiva otvorenjem izložbi arhivskih dokumenata i učeničkih radova koje su oni inspirirali, s namjerom da kroz ove aktivnosti potakne posjetitelje da što bolje čuvaju svoje spise i što češće posjećuju Arhiv. Izložbe su otvorene 5. srpnja 2018. i besplatno su otvorene za javnost svaki radni dan, od 8,00 do 16,00 u prostoru Državnog arhiva u Zagrebu, Opatička 29, do 27. siječnja 2019. godine.

Izložba *Nastanak Države i Kraljevstva SHS - Reakcije iz Zagreba*

Međunarodni dan arhiva tradicionalno obilježavaju arhivi diljem svijeta, pokazujući bogatstvo svjetske i lokalne pisane baštine. Katarina Horvat, viša arhivistica i voditeljica I. odjela za sređivanje i obradu arhivskog gradiva Državnog arhiva u Zagrebu, ovim je povodom sa svojim suradnicima pripremila izložbu *Nastanak Države i Kraljevstva SHS – Reakcije iz Zagreba*. Izložba je posvećena obilježavanju stogodišnjice nastanka Države SHS, odnosno Kraljevine Jugoslavije i prikazuje raznovrsno gradivo pohranjeno u Arhivu, nastalo u nemirnom vremenu kada su Južni Slaveni ostvarili jedan od snova, koji su sanjali u 19. stoljeću, život u zajedničkoj državi. Prijelomni trenuci nikada nisu laki te se izložbom pruža uvid u učinak stvaranje nove države na pojedince i institucije.

Izložba pokazuje reakcije Gradskog poglavarstva, Zagrepčana, pojedinaca i okupljenih masa, a počinje kratkim prikazom stanja u Zagrebu krajem I. svjetskog rata, kada Poglavarstvo grada

Zagreba poziva građane na štednju vode, plina i drugih energenata, dok Gradski odbor prikuplja prinose za spomenik Franji Josipu. Prikazano je vrijeme narodnih manifestacija 22. listopada 1918., vrijeme velikog prijeloma, kraj svijeta kakav su poznavali mnogi Zagrepčani, što zorno prikazuju memoarski zapisi poznatog prirodoslovca i kroničara starog Zagreba Dragutina Hirca. Okupljanja građana prikazana su na fotografijama proklamacije Države SHS, 29. listopada 1918. Zagreb je u jesen 1918. zadesila epidemija španjolske gripe zbog koje su neko vrijeme bile zatvorene i gradske škole, o čemu svjedoče okružnica Poglavarstva i školska spomenica Pučke škole u Vrapču. Na proslavi ujedinjenja, 5. prosinca 1918., došlo je i do sukoba između domobrana i pristasa Narodnog vijeća koji je rezultirao ljudskim žrtvama. U novoj su državi bili organizirani prosvjedi protiv talijanske okupacije jadranskih područja. Na izložbi je prikazan jedan od oglasa kojima je gradonačelnik pozivao građane na sudjelovanje u prosvjednoj skupštini. Izložba završava prikazom posebnog zagrebačkog novca *srkuljića*, tiskanog 1919., kao posljedica nedostatka sitnog novca i posjeta kralja Aleksandra Zagrebu, u lipnju 1920., u već afirmiranoj državi. Na istome je panou prikaz nekoliko stranica spomenice ženske osnovne škole iz Draškovićeve ulice, u školskoj godini 1918./19. učenice su 10. rujna prisustvovala misama zadušnicama za pokojnu kraljicu Elizabetu Austrijsku, dok su već 17. prosinca proslavile rođendan regenta Aleksandra. Na zadnjem panou prikazane su reakcije na novu državu nekolicine Zagrepčana: političara i povjesničara Stjepana Srkulja, pukovnika Stjepana Delića i političara i novinara Ivana Peršića. Ovdje prikazani zapisi samo su mali dio gradiva koja se čuva u Arhiva i poziva na nova istraživanja.

Za koncepcija izložbe zaslužna je Katarina Horvat, a u realizaciji su joj pomogli suradnici: Iva Boban, Hrvoje Fürnstein, dr. sc. Živana Heđbeli, Božidar Kereković, Ida Vencel i Marija Zorko.

Izložba *Moja svjedodžba*

Temeljna je zadaća arhiva pohrana i čuvanje arhivskog gradiva, u svrhu korištenja, ostvarivanja prava pojedinaca i institucija te pohrane memorije društva i države. Arhiv ima i obrazovnu funkciju, u okviru koje je uspostavio suradnju sa zagrebačkom Školom primijenjene umjetnosti i dizajna. Učenici škole su nakon posjeta Arhivu, inspirirani viđenim dokumentima, napravili svoje vesele i razigrane dizajne diploma. Suradnju su od strane Škole ostvarili nastavnice Petra Held Potočnjak, Sabina Ljubić i Sanja Kostanjčar i učenici: Vilim Čerić, Lea Ana Kajba, Jana Karaula, Iva Kovač, Filip Lenard, Jan Marton, Marta Matković, Ružica Poduška, Dino Radičević, Eva Radiković i Nika Sarajlija, a od strane Arhiva dr. sc. Živana Heđbeli, Željka Dmitrus, Katarina Horvat i Božidar Kereković.

Izloženi dokumenti i slobodne interpretacije zorno pokazuju važnost arhiva. Naša se djela i naši životi nastavljaju na djela i živote naših prethodnika, no isto tako oblikuju život i djela naših nasljednika. Upravo je stoga važno čuvati spise, jer prošlost je jedna, a svaka generacija ispisuje svoju povijest.

Na otvorenju, u punoj dvorani „stare čitaonice“ Arhiva, govorili su dr. sc. Živana Heđbeli, ravnateljica Arhiva, gđa Sanja Kostanjčar, nastavnica povijesti u Školi primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu, prof. dr. sc. Damir Agičić, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i autorica koncepcije izložbe Katarina Horvat. Prigodni glazbeni intermezzo izveli su Lovro Matošević i Tomislav Parmać. ■

INFO

Državni arhiv u Zagrebu:
<http://daz.hr/>

Kontakt: info@daz.hr